

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้ประนีประนอมต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกรายละเอียดและกำหนดระเบียบวิธีในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่เป็นคู่ความในคดีของศาลจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และบุคคลที่มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลนั้นๆ ตามกฎหมายหรือในฐานะทนายความ ช่วงเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559 จนถึงเดือนธันวาคม 2559 จำนวนคดีที่เข้าสู่ศาลจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คดี กลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัย คือ 1,600 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือประชาชนที่เป็นคู่ความในคดีของศาลจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และบุคคลที่มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลนั้นๆ ตามกฎหมายหรือในฐานะทนายความที่สมัครใจและยื่นคำร้องต่อศาลแสดงความประสงค์นำคดีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรสำเร็จรูปของ "Taro Yamane" ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และที่ระดับความคลาดเคลื่อน ± 5 % โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 319 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย คู่ความในคดีที่เป็นโจทก์ 2 คน จำเลย 2 คน ผู้เสียหาย 2 คน และทนายความ 4 คน

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 e^2 = ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ร้อยละ 5

การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} N &= \frac{1,600}{1 + 1,600(0.05)} \\ &= \frac{1,600}{1 + 1,600(0.0025)} \\ &= \frac{1,600}{1 + 4.0025} \\ &= \frac{1,600}{5.0025} \\ &= 319.840 \end{aligned}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชากรที่เป็นคู่ความในคดีของศาลจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และบุคคลที่มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลนั้นๆ ตามกฎหมายหรือในฐานะทนายความ ที่สมัครใจและยื่นคำร้องต่อศาลแสดงความประสงค์นำคดีของตนเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน 319 คน ซึ่งกำหนดขนาดโดยใช้สูตรคำนวณที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถบ่งบอกถึงบทบาทของผู้ประนีประนอมต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลจังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ต่อเดือน สถานภาพการสมรส และความเกี่ยวข้องในคดี (โจทก์ จำเลย ผู้เสียหาย และทนายความ) เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของผู้ประนีประนอมต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลจังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านพฤติกรรมและการแสดงออก ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ และด้านการช่วยเหลือเสนอแนะสนับสนุนประสานความเข้าใจให้คู่ความสามารถตกลงกันได้ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าคะแนน 5 – 1 ตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

ค่าคะแนน	ความหมาย
5	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นด้วยมาก
3	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 47)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) แสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประนีประนอมต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลจังหวัดพิษณุโลก

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ถึงความคิดเห็นปัจจัยด้านต่างๆที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้ประนีประนอมต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลจังหวัดพิษณุโลก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้ประนีประนอมต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมถึงบทบาทและปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้ประนีประนอมต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านพฤติกรรมและการแสดงออก
- 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม
- 3) ด้านความรู้ความสามารถ
- 4) ด้านการช่วยเหลือเสนอแนะสนับสนุนประสานความเข้าใจให้คู่ความสามารถตกลงกันได้

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย และนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องและสมบูรณ์ของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1) ดร.วรงค์ เจียมเฝ้า ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3) ดร.จิรัฐ สันติวงษ์สกุล อาจารย์พิเศษประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

5. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1) เครื่องมือที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วมีการให้เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

2) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC: Index of Item Objective congruence) (เทียมจันทร์ พาณิชย์ผลิน ไทย, 2545 : 180-182)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

$$\sum R = \text{ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ}$$

* ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผู้วิจัย

ได้ดำเนินการหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยได้ค่า IOC เท่ากับ 0.94 (ตารางการหาค่า IOC ปรากฏในภาคผนวก ข)

3) ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 204) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่เป็นคู่ความในคดีของศาลจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์ได้ค่าความเชื่อมั่นซึ่งแสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 (ตารางการหาค่า Reliability ปรากฏในภาคผนวก ข)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตาม ขั้นตอนและกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว และนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และได้รับข้อเสนอแนะพร้อมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา
2. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. จัดทำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม จำนวน 319 ชุด และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 ชุด
4. ดำเนินการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
5. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการจัดเก็บข้อมูล
6. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นั้นมาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการที่ได้มาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) การหาค่าร้อยละ (Percentage Distribution) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่า t-test การทดสอบค่า F-test การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยทั้ง 4 ด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม และการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดให้ ทดสอบค่า t-test และ F-test สำหรับตัวแปรต้นที่มีการแบ่งกลุ่มเป็นสองกลุ่ม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปความเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎี รวมทั้งสมมติฐานที่ได้ตั้งขึ้น ใช้เป็นกรอบและแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อนำไปสู่การทดสอบสมมติฐาน และหาข้อสรุปที่แท้จริงของการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติการคำนวณ ดังนี้

1. การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ค่าร้อยละ (Percentage)
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
5. t-test
6. F-test
7. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)
8. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)